

Utbildningsdepartementet

103 33 Stockholm

Ökad trygghet för studerande som blir sjuka Delbetänkande av utredningen om tryggare och effektivare studier (SOU 2018:9)

(U2018/01551/GV)

Försäkringskassan begränsar yttrandet till de delar som berör vår verksamhet.

Sammanfattning

Försäkringskassan anser att syftet och intentionen med förslagen är bra, men kan konstatera att ett införande av förslagen i SOU 2018:9 ger upphov till en införandekostnad på 11,5 miljoner kronor vilket är betydligt högre än vad Försäkringskassan tidigare antagit. Till det kommer löpande kostnader som beräknas uppgå till 10,9 mkr per år från 2020. Kostnaderna blir höga i förhållande till den effekt förslagen kan tänkas få och Försäkringskassan ifrågasätter därför om det är rimligt att genomföra dem.

Försäkringskassan delar bedömningen att deltidssjukskrivning kan möjliggöra för fler att slutföra studier trots sjukdom. Försäkringskassan välkomnar också att sjukförsäkringen inom studiemedelssystemet ges en mer försäkringsmässig utformning än idag samt instämmer i att ansvaret för den studieinriktade rehabiliteringen bör ligga hos utbildningsanordnarna.

Svaret tar i huvudsak fasta på konsekvensanalysen och främst de ekonomiska konsekvenser som förslagen förväntas medföra. Det finns en risk att förslagen trots en hög kostnad ger en liten effekt, dels för att målgruppen är liten och dels för att det är oklart hur många studerande som i praktiken kan utnyttja möjligheten att vara deltidssjukskriven från studier.

3.8 Överväganden och förslag om deltidssjukskrivning och avskrivning av studielån

3.8.2 Grader av nedsatt studieförmåga

Försäkringskassan instämmer i bilden att nuvarande system saknar flexibilitet och kan leda till att en studerande som drabbas av sjukdom tvingas avbryta sina studier. Vidare delar Försäkringskassan slutsatsen att det bör leda till att fler kan slutföra sina studier om en generell möjlighet till deltidssjukskrivning införs för studerande.

3.8.6 Rätt till avskrivning av studielån

Försäkringskassan instämmer i att det är önskvärt med en mer försäkringsmässig utformning av sjukförsäkringen inom studiemedelssystemet. Det bidrar till att

försäkringsvillkoren upplevs som mer rättvisa när enbart den som försenas i sina studier på grund av sjukdom får möjlighet till avskrivning av studielån.

4.8 Överväganden och förslag om rehabilitering som syftar till återgång i studier

4.8.3 Ansvaret för rehabilitering av studerande

Försäkringskassan håller med om att ansvaret för den studieinriktade rehabiliteringen bör flyttas från Försäkringskassan och Centrala Studiestödsnämnden till utbildningsanordnarna. Försäkringskassans uppdrag att samordna rehabilitering och få andra aktörer att ta sitt ansvar avser i huvudsak arbetslivsinriktad rehabilitering¹. Det innebär att den som har drabbats av sjukdom ska få tillbaka sin arbetsförmåga och få förutsättningar att försörja sig själv genom förvärvsarbete. Försäkringskassan kan konstatera att det är utbildningsanordnarna som är bäst lämpade att ta motsvarande ansvar för den studieinriktade rehabiliteringen med hänsyn till utbildningens mål, innehåll och utformning.

9 Konsekvenser

9.1.8 Administration och systemutveckling

Om Försäkringskassans kostnadsberäkning

Försäkringskassan har tidigare lämnat en uppskattning av kostnaden som förslagen kan medföra till *Utredningen om tryggare och effektivare studier (2017:06)* men behöver nu justera beräkningen. Det behöver göras eftersom tidigare beräkning gjordes utifrån förslaget i den form det då presenterades samt att ett pågående utvecklingsarbete inför den 1 juli 2018, gör att Försäkringskassan ser att utvecklingskostnaden för systemutveckling blir betydligt högre än vad myndigheten tidigare antog².

Kostnaden för administration/handläggningskostnader är uppräknad dels med kalkylpriser för 2018 dels med beaktande att en sänkt karenstid från 30 till 14 dagar för avskrivning av studielån kan medföra att fler studerande än idag sjukanmäler sig till Försäkringskassan. Antalet studerande som Försäkringskassan har att hantera ökar därmed med ytterligare 1 200 utöver de 2 300 som utredningen antar kan vara i behov av deltidssjukskrivning och det i sin tur kräver fler årsarbetare än vad som framkom i tidigare beräkning.

Det finns flera orsaker till att kostnaden för systemutveckling behöver justeras jämfört med tidigare lämnad kostnadsberäkning. I första hand handlar det om lärdomar från aktuell IT-utveckling inom Försäkringskassan, som tydliggör att utveckling av självbetjäningstjänster är komplex och tar mer tid i anspråk än tidigare estimerat och därmed ger en högre utvecklingskostnad. Utvecklingen av

¹ 29 kap. 2 § socialförsäkringsbalken (SFB)

² Förändringen i *studiestödsförordningen (2000:655)* som träder i kraft 1 juli 2018 innebär att en studerande med en väldokumenterad sjukdom med risk för en eller flera längre sjukperioder kan vara till hälften sjukskriven från sina heltidsstudier och få sjukperioden godkänd och därigenom möjlighet att behålla studiestödet under sjukdom.

självbetjäningstjänsten utgör dessutom en stor del av den totala IT-utvecklingen som krävs för att genomföra förändringarna i SOU 2018:9. Den ökade tidsåtgången omfattar även vidareutvecklingen av det som tas fram till den 1 juli 2018. Att Försäkringskassan föreslås förmedla studiernas omfattning till Centrala studiestödsnämnden vid godkännande av sjukperiod var ett krav som inte estimerades i den tidigare kostnadsberäkningen och det medför en ytterligare ökning av kostnaden.

Den här kostnadsberäkningen är preliminär. Om utredningens förslag justeras eller om förslaget realiseras i annan form än det nu beskrivna kommer Försäkringskassans kostnadsberäkning behöva revideras.

Förvaltningskostnader

Tabell Förvaltningskostnader i miljontal kronor¹⁾

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Summa
Införande	0,8	1,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2
Nedskrivningar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Avskrivningar	0,0	0,9	1,8	1,8	1,8	1,8	0,9	9,0
Räntor	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,3
Införandekostnader	0,8	2,3	1,8	1,9	1,9	1,8	0,9	11,5
Handläggning	0,0	5,7	10,9	10,9	10,9	10,9	10,9	60,3
Övrigt	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Löpande kostnader	0,0	5,7	10,9	10,9	10,9	10,9	10,9	60,3
Summa	0,8	8,0	12,8	12,8	12,8	12,8	11,8	71,7

1) Är i 2018 års prisnivå med full kostnadstäckning

Införandekostnad

Förslagen kommer att innebära införandekostnader för att uppdatera IT-stöd, mallar, blanketter, användarhandledningar, kontrollstruktur, handlägningsprocess, utbildningar, vägledning, metodstöd, information på Försäkringskassans webbplats m.m. Därtill behöver Försäkringskassan och Centrala studiestödsnämnden samarbeta för att ta fram informationsmaterial och i utvecklingen av befintligt IT-stöd för informationsutbyte.

Kostnaden för IT-utveckling beräknas till 11,2 mnkr och i den kostnaden ingår utveckling av CSN-rutinen³, ökat behov av utveckling i självbetjäningstjänsten, utveckling av möjlighet att överföra studiernas omfattning samt vidareutveckling av funktionalitet som tas fram till 1 juli 2018. Det är viktigt att understryka att det är stor osäkerhet i beräkningen då kravbilderna i det här skedet av naturliga skäl inte är kristallklara och mot bakgrund av redan pågående utvecklingsarbete för studerande.

Den totala införandekostnaden beräknas till 11,5 mnkr. Om förslagen genomförs avser Försäkringskassan återkomma med ett äskande av medel för att täcka den höga införandekostnaden.

³ CSN-rutinen är namnet på det elektroniska informationsutbyte som sker mellan Försäkringskassan och Centrala studiestödsnämnden.

Löpande kostnad

Vi bedömer att utredningens förslag innebär en mer komplex handläggning jämfört med idag samt att antalet studerande som ansöker om att få sjukperioden godkänd kommer att öka. Försäkringskassan räknar med att ytterligare 3 500 ärenden tillkommer per år för studerande, fördelat på 2 300 som vill ha en sjukperiod godkänd på annan nivå än heltid och 1 200 på grund av sänkt karenstid för avskrivning av lån. Kostnaden beräknas till 5,7 mnkr 2019 och 10,9 mnkr per år från 2020.

9.2 Konsekvenser för studerande**9.2.1 Deltidssjukskrivning och avskrivning av studielån**

Det framkommer att det är oklart hur många studerande som i praktiken kommer att ha möjlighet att vara deltidssjukskrivna och att det är avhängigt om deltidsstudier är en reell möjlighet sett till utbildningens upplägg. Försäkringskassan har inte någon uppfattning om hur stor andel eller vilka utbildningar som är möjliga att bedriva på deltid, men ser att förslaget härigenom riskerar att förlora en del av sin genomslagskraft. Försäkringskassan konstaterar därför att det finns en risk att det blir ett lågt antal studerande som kommer att kunna ta del av möjligheten, att kostnaden därför blir hög i förhållande till målgruppen och att förslaget därigenom får en begränsad effekt.

Beslut i detta ärende har fattats av t.f. generaldirektör Maria Hemström-Hemmingsson i närvaro av rättschef Eva Nordqvist och t.f. avdelningschef Ulrika Havossar samt verksamhetsutvecklare Carolin Jarlehag, den senare som föredragande.

Maria Hemström-Hemmingsson

Carolin Jarlehag